

A Tingel-Tangel Színháztól Auschwitzig

FEUILLETON - LXII. évfolyam, 4. szám, 2018. január 26.

A náci megszállások idején több gettóban is tudunk kulturális, sőt színházi, zenei tevékenységről, így például lengyel gettóban vagy a vilniusi és rigai gettóban. A kulturális élet elviselhetőbbé tette a mindennapokat, s gyakran igyekeztek dokumentálni is a tevékenységeket a jövő számára.

A húszas évek egyik német vicce így szólt: „Mindenről a zsidók és a biciklisták tehetnek.” „Miért a biciklisták?” „Miért a zsidók?” A kabaré a nácizmus kezdeti fenyegetéseit még megpróbálta iróniával fogadni. Friedrich Hollaender például 1931 szeptemberében színházában, a Tingel-Tangelben, a *Kísértetek a Stern Villában* című műsorban a fent idézett viccre utalva, *Mindenről a zsidók tehetnek* címmel Bizet *Carmen*jének Habanera-dallamára írt dalszöveget. A dalban a szerző a legkülönbözőbb, részben a legbanálisabb jelenségekről szól: foglalt a telefon, kilyukadt a kád, gyenge a sör, melyekre rendre a dal címe csap vissza a refrénben. Hollaender világsikerét többek között a *Kék angyal* című 1930-as filmben Marlene Dietrichnek írt dalainak is köszönhetette, ezekkel futott be először a színésznő. 1931-ben még ha fájdalmasan is, de el tudta viccelni a fenyegető veszedelmet, a nácizmus hatalomra jutását követően azonban egyre fogyott a levegő a kabaré körül. Afféle zsidó szélhámosságnak tekintették, s a göbbelsi kultúrpolitika még a zsidókhoz nem köthető kabarékat is egymás után záratta be. Az egyre fenyegetőbbé váló totalitárius rendszer nem bírta eltűnni a szabad kritikus szellemet, a humort, az iróniát.